

Prístup k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia - Rakúsko

Diese Seite wurde maschinell übersetzt. Für die Qualität kann keine Gewähr gegeben werden.

1. [Ústavné základy](#)
2. [Súdnictvo](#)
 - #II
4. [Prístup k informáciám](#)
5. [Prístup k spravodlivosti za účasti verejnosti](#)
6. [Prístup k spravodlivosti proti konaniu alebo opomenutiu](#)
7. [Iné prostriedky prístupu k spravodlivosti](#)
8. [Aktívna legitímácia](#)
9. [Právne zastúpenie](#)
10. [Dôkazy](#)
11. [Súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania](#)
12. [O trovách](#)
13. [Mechanizmy finančnej pomoci](#)
14. [Včasnosť](#)
15. [Ďalšie otázky](#)
16. [Postavenie cudzincov](#)
17. [Cezhraničné prípady](#)

I. Ústavné základy

V rakúskej spolkovvej ústave nie je zakotvené subjektívne právo na (čisté, zdravé, priaznivé atď.) životné prostredie.

Rakúsko plne vyznáva celkový cieľ ochrany životného prostredia. Toto ustanovenie je od roku 1984 zakotvené v spolkovom ústavnom zákone (Bundes-Verfassungsgesetz, B-VG) o komplexnej ochrane životného prostredia (B-VG über den umfassenden Umweltschutz), pričom však základné právo na ochranu životného prostredia stanovené nie je. Spolkový ústavný zákon o Rakúsku bez jadrovej energie (B-VG über ein atomfreies Österreich) odkazuje na zákaz výroby jadrovej energie v Rakúsku. Spolkový ústavný zákon stanovuje delbu kompetencií v oblasti ochrany životného prostredia medzi orgány spolkového štátu, jednotlivých spolkových krajín a okresy.

Podľa rakúskeho spolkového ústavného zákona (B-VG) je ochrana životného prostredia medzisektorovou otázkou, riešenie ktorej je rozdelené medzi spolkovú vládu a spolkové krajiny. Okrem krajinských právnych predpisov (napr. zákonov o ochrane prírody alebo stavebného práva) existujú spolkové právne predpisy (napr. zákon o nakladaní s odpadom, živnostenský zákon z roku 1994, zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie z roku 2000, zákon o vode a zákon o lesoch), ktoré spoločne upravujú ochranu životného prostredia.

V Európskom dohovore o ľudských právach (EDĽP), ktorý má v Rakúsku postavenie ústavnej normy, je stanovené právo každej osoby na spravodlivý súdny proces v súvislosti s občianskymi právami a záväzkami, ako aj v súvislosti s trestnoprávnymi konaniami (článok 6 EDĽP). Každý má právo na prístup k spravodlivosti – ochrane, čo spočíva v nezávislom a nestrannom súdnictve zriadenom zo zákona. Konanie musí byť verejné a ústne. Toto ustanovenie zahŕňa aj právo na primeranú dĺžku konania. V článku 13 EDĽP je zaručené právo na účinný prostriedok nápravy.

Rakúski občania nemajú možnosť priamo sa dovolávať práva na životné prostredie v rámci správnych alebo súdnych konaní. Toto právo nie je stanovené v rakúskej ústave, v Európskom dohovore o ľudských právach a ani v Charte základných práv Európskej únie.

Účastníci konania sa môžu priamo opierať o medzinárodné dohody, ak majú status ústavnej alebo zákonnej normy, a ak je ich obsah dostatočne určitý (článok 18 spolkového ústavného zákona). Ak príslušné orgány (parlament, spolková vláda, spolkový prezident) rozhodnú o prijatí medzinárodnej dohody prostredníctvom osobitných zákonov, nariadení atď., nie je možné sa domáhať priameho uplatnenia takejto (§ 50 ods. 2 bod 4 spolkového ústavného zákona).

Dohovor Európskej hospodárskej komisie OSN o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (Aarhuský dohovor) bol ratifikovaný bez toho, aby bolo uvedené, že sa tento dohovor do rakúskeho právneho poriadku prijme prostredníctvom osobitných zákonov, nariadení atď. Ak je obsah určitého ustanovenia dostatočne určitý, bolo by priame uplatnenie možné.

II. Súdnictvo

Rakúsko uplatňuje zásadu delby výkonnej a súdnej moci. Preto je potrebné rozlišovať

- a.) občianske a trestné súdnictvo, a
- b.) správne súdnictvo.

V občianskoprávných a trestnoprávných záležitostiach existujú štyri rôzne druhy súdov (uvedené od najnižšej do najvyššej inštancie):

- Okresné sudy
- Krajské sudy
 - Ide o sudy prvého stupňa v závažnejších prípadoch
 - Zároveň sú odvolacími súdmi vo vzťahu k okresným súdom
- Štyri vrchné krajské sudy
 - Sú to výlučne odvolacie sudy vo vzťahu k okresným súdom
- Najvyšší súd pre občianskoprávne a trestnoprávne veci

Občianskoprávne ani trestnoprávne sudy nemajú právomoc preskúmať rozhodnutia správnych orgánov.

V súvislosti so správnymi záležitosťami neexistuje žiadny takýto súdny systém. Preskúmanie zo strany nezávislých správnych tribunálov (Unabhängige Verwaltungssenate – UVS) podliehajú len niektoré druhy správnych rozhodnutí. Ak boli vyčerpané všetky správne prostriedky nápravy mimoriadne dovolanie súdu poslednej inštancie (Správny súd Verwaltungsgerichtshof) je jediným opravným prostriedkom v rámci súdnej nápravy správnych veciach. Ústavný súd (Verfassungsgerichtshof) je príslušný na súdne preskúmanie zákonnosti správnych rozhodnutí, správnych nariadení a ústavnosti zákonov. Ústavný súd je napríklad príslušný v prípade porušenia základných práv zo strany orgánov verejnej moci.

O záležitostiach životného prostredia rozhodujú všeobecne správne orgány (napr. spolkové ministerstvá, predsedovia krajských správ, atď.), ako aj osobitné správne orgány špeciálne zriadené pre túto oblasť. Už spomínané nezávislé správne tribunály slúžia ako orgány zodpovedné za preskúmanie niektorých spolkových alebo krajských prípadov v oblasti životného prostredia, ako aj ako odvolacie orgány v súvislosti so sankciami z titulu porušenia predpisov na ochranu životného prostredia. Osobitný orgán sa možno obrátiť s posudzovaním vplyvov na životné prostredie – nezávislý senát pre životné prostredie (unabhängiger Umweltsenat – US), ktorý v tejto súvislosti slúži ako odvolací orgán.

Tzv. forum shopping (situácia, keď si strana sporu hľadá príslušný súd) nie je v Rakúsku možný: každý musí danú vec predložiť príslušnému (napr. správne alebo všeobecnému) súdu na správnom stupni a na správnom mieste (v určitom meste). V niektorých občianskoprávných konaniach však existuje možnosť, aby sa účastníci spoločne rozhodli, ktorý súd bude príslušný, v prípade, že dôjde k súdnej konaní.

Odvolanie sa opisuje ako formálne napadnutie vládnych, najčastejšie súdnych rozhodnutí (napr. rozsudkov). Obyčajné odvolanie sa používa na účely napadnutia rozsudkov, ktoré ešte nie sú právne záväzné (t.j. v prípade ktorých neuplynula lehota na podanie odvolania). V rámci rakúskeho právneho poriadku však existujú aj iné právne prostriedky nápravy, a to:

- *Berufung*

- *Rekurs a*
- *Revízia.*

Mimoriadne opravné prostriedky slúžia na to, aby bolo možné napadnúť právne záväzné rozhodnutia. Konkrétne podmienky použitia príslušného mimoriadneho opravného prostriedku sú stanovené zákonom.

Správna court. môže zamietnuť odvolanie ako nedôvodné, čakajúc na rozhodnutie alebo preskúmať jeho obsah (kat. 42 bod 1 zákona o správnom súde – § – VwGG). Tento krok možno urobiť, ak je predmetná vec pripravená na rozhodnutie a je v záujme jednoduchosti, vhodnosti a úspory nákladov (§ 42 ods. 3a zákona o správnom súde), aby rozhodnutie prijal správny súd. V prípade, že sa vec vracia na ďalšie konanie, je správny orgán viazaný právnym názorom správneho súdu.

Predovšetkým sa väčšina záležitostí týkajúcich sa životného prostredia predmetom správneho konania. V niektorých otázkach týkajúcich sa životného prostredia sa však rozhoduje aj v rámci trestnoprávneho a občianskoprávneho súdnictva.

V trestnoprávných veciach má každý právo oznámiť spáchanie trestného činu (napr. zneužitia právomoci zo strany určitých orgánov) prokurátorovi. Môžu sa zúčastniť na konaní a svedčiť, ale nemajú nárok rozhodovať o tom, či bude vec predložená súdu. Prostriedky právnej nápravy voči súdnym rozhodnutiam má len prokurátor a obvinený.

V rakúskom občianskom práve je len niekoľko ustanovení týkajúcich sa životného prostredia. Imisná kontrola sa stanovuje v článkoch 364 a 364a rakúskeho občianskeho zákonníka (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch, ďalej len „ABGB“). Aktívnu legitimáciu majú susedia, pričom pojem „sused“ sa vymedzuje ako každá osoba žije v oblasti dotknutej príslušnými imisiami alebo zariadením. Susedia majú nárok na trvalý súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého – a náhradu škody. Ak bolo na prevádzku príslušného zariadenia získané správne povolenie, sused je povinný znášať imisie uvedeného zariadenia (avšak má nárok na náhradu škody). Ďalšie obmedzenia môžu byť stanovené len v prípade, že povolené zariadenie vypúšťa imisie, ktoré ohrozujú život alebo zdravie susedov.

Prístup k spravodlivosti je predovšetkým zaručený každému, koho subjektívne práva boli narušené konaním štátu. Subjektívne právo je zaručené prostredníctvom noriem, ktoré majú okrem iného slúžiť a chrániť individuálne záujmy. V tejto súvislosti majú osobitnú úlohu základné práva, ktorých jediným účelom je chrániť záujmy jednotlivcov pred konaním štátu.

Na základe uvedených pravidiel má určitá osoba nárok na aktívnu legitimáciu v správnych konaniach týkajúcich sa životného prostredia len vtedy, ak je priamo dotknutá –, takže jej „subjektívne právo“ musí byť uvedené právo stanovovať špecifické práva účastníkovi na to, aby niekto mohol začať správne konanie alebo sa zúčastniť.

Súdy sú v prvom rade viazané obsahom návrhov, ktoré predkladajú účastníci konania – znamená to, že nekonajú na základe vlastnej iniciatívy.

III. Prístup k informáciám

Správne orgány a ďalšie inštitúcie s právomocou v oblasti životného prostredia musia poskytovať informácie o životnom prostredí. Ak tieto orgány odmietajú takéto informácie poskytnúť, resp. poskytnú nepravdivé alebo žiadateľ alebo iná tým priamo dotknutá osoba o zamietnutí alebo neúplné informácie, môže požadovať prijatie formálneho rozhodnutia (kat. 8 zákona o informáciách o životnom prostredí/Umweltinformationsgesetz (UIG). Následne žalobca má právo odvolať sa proti zamietavým rozhodnutiam oficiálne vydané na nezávislom správnom tribunáli. V ďalšej fáze môže žiadateľ podať sťažnosť (Bescheidbeschwerde) na ústavnom alebo správnom súde.

Zamietnutie alebo čiastočné vybavenie žiadosti o informácie musí byť odôvodnené (kat. 5 UIG) a osoba žiadajúca o informácie musí byť informovaná o možných prostriedkoch nápravy podľa článku 8 UIG.

Procesné pravidlá upravujúce problematiku žiadostí o poskytnutie informácií o životnom prostredí sú stanovené predovšetkým v zákone o informáciách o životnom prostredí. V súvislosti so všetkými otázkami, ktoré nie sú upravené v predmetnom zákone, sa uplatňuje všeobecný zákon o správnom konaní – Správny poriadok (Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz – AVG).

Na prijatie formálneho rozhodnutia všeobecný zákon o správnom konaní sa musí uplatňovať dcérskej spoločnosti prostredníctvom odvetvových právnych predpisov pre dotknutú oblasť nestanovujú osobitné procesné pravidlá (kat. 8/2 UIG).

Správny poriadok stanovuje tieto formálne náležitosti odvolania:

- písomná forma,
- Odvolanie musí byť v zásade vypracované v nemeckom jazyku,
- Odvolanie musí byť podané v lehote dvoch týždňov od vydania formálneho zamietnutia,

- Odvolanie musí byť podané na orgáne, ktorý formálne zamietnutie vydal.

V prípade správnych konaní neplatí povinnosť využívať právne zastúpenie. Ale odvolanie na správny alebo ústavný súd, musí byť podané autorizovaným právnym zástupcom (čo znamená povinné právne zastúpenie) (článok 24 bod 2 zákona o správnom súde a SEK. 17 bod 2 – Ústavný súd Verfassungsgerichtshofgesetz – VfGG).

Súdy majú prístup k informáciám, ktorých dostupnosť je predmetom sporu. Súdy vo svojich rozhodnutiach vychádzajú z informácií, ktoré sú predmetom sporu, čím sa porovnávajú kontradiktórne dôvody uvádzané navrhovateľom a orgánom.

Ak nezávislý správny tribunál skonštatuje dôvodnosť podaného odvolania, napadnuté rozhodnutie o zamietnutí poskytnutia informácií sa zruší. Orgán, ktorý toto rozhodnutie vydal, je viazaný rozhodnutím a výkladom tribunálu, pričom je povinný poskytnúť predmetné informácie.

Systém informácií o životnom prostredí upravený verejného práva (Öffentliches Recht) pozostáva z jedného federálneho zákona o informáciách o životnom prostredí (Bundes-Umweltinformationsgesetz – UIG) a deviatimi regionálne environmentálne informácie aktov (Landes-Umweltinformationsgesetze – L-UIGs), ktoré sa vzťahujú na žiadosti o prístup k informáciám o životnom prostredí do legislatívnej právomoci deviatich rakúskych spolkových krajín (t. j. ochrana prírody).

IV. Prístup k spravodlivosti za účasti verejnosti

Tu treba uviesť, že Rakúsko nemá jeden jednotný zákon o životnom prostredí ani jeden osobitný orgán s príslušnosťou pre konania týkajúce sa práva životného prostredia. Rakúske ustanovenia o ochrane životného prostredia ho možno nájsť vo viacerých právnych aktoch týkajúcich sa oblasti občianskeho práva (a to najmä tzv. súkromného práva životného prostredia), trestného práva a – vo väčšine prípadov – správneho práva (napr. zákon o vode Wasserrechtsgesetz – WRG, riadenie, predpisov o nakladaní s odpadom Abfallwirtschaftsgesetz – Awg, obchodu a priemyslu – zákon Gewerbeordnung GewO atď.), Najvýznamnejšia časť rakúskych ustanovení o ochrane životného prostredia sa nachádza v oblasti správneho práva. Rakúske správneho právo patrí do systému verejného práva (Öffentliches Recht), ktoré je odvetvím práva upravujúcim vzťahy medzi jednotlivcami (občania, spoločnosti) a štát. Treba zdôrazniť, že Rakúsko je spolkový štát. To znamená, že legislatívna a exekutívna právomoc je rozdelená medzi spolkovú vládu a deväť spolkových krajín („Länder“), a to podľa ich príslušných kompetencií. Rakúsky spolkový ústavný zákon (B-VG) upravuje delbu legislatívnych a výkonných právomocí medzi spolkovou vládou na jednej strane a spolkovými krajinami na strane druhej. Pokiaľ odvetvové právne predpisy neobsahujú osobitné ustanovenia, na všeobecný zákon o správnom konaní – Správny poriadok (Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz – AVG) sa vzťahuje na uplatňovanie týchto právnych predpisov.

Občianskoprávne a správne konania sú osobitne upravené. Oba tieto systémy sú na sebe navzájom nezávislé. Právne prostriedky nápravy, ktoré v rámci nich existujú, sa však navzájom dopĺňajú a podporujú. Pokiaľ ide o súkromné právo v oblasti životného prostredia, jeho všeobecné aj osobitné ustanovenia sú obsiahnuté v rakúskom občianskom zákonníku (ABGB). Vo všeobecnosti platí, že každý, kto je ohrozený znečistením alebo sa obáva, že takéto znečistenie hrozí, právo podať proti znečisťovateľovi žalobu a domáhať sa súdneho príkazu ukladajúceho povinnosť zdržať sa takéhoto konania. Konkrétne sa v článku 364 a nasledujúcich článkoch rakúskeho občianskeho zákonníka (ABGB) stanovuje možnosť susedov podať žalobu týkajúcu sa ochrany pred neprípustnými imisiami, ktoré pochádzajú z príľahlých pozemkov. Susedia okrem toho majú právo požadovať zákaz imisií, ktoré presahujú určitú úroveň. V tejto súvislosti sa za poškodenie považujú aj priame a nepriame imisie, ktorých dosah sa šíri od jedného pozemku k ďalším (napr. odpadová voda, zápach, hluk, svetlo a žiarenie).

Okrem všeobecnej koncepcie susedských práv a možnosti podať na tomto základe žalobu sú susedia a ich práva, ktoré im vyplývajú z postavenia účastníkov konania, často výslovne uvádzaní v osobitných správnych predpisoch o životnom prostredí (napr. Waste Management Act), zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, priemyselné kód).

Správne rozhodnutia v prvostupňovom konaní nemožno napadnúť na súde priamo. Napriek tomu však v niektorých prípadoch zákon na podanie odvolanie na druhý stupeň stanovuje nezávislé správne tribunály (Unabhängige Verwaltungssenate).

Pred napadnutím rozhodnutia na správnom alebo ústavnom súde (mimoriadne opravné prostriedky) musí strana najskôr vyčerpať prostriedky nápravy stanovené správnym právom.

Správny súd nemá len apelačnom súde – je oprávnené preskúmať tak hmotnoprávnu, ako aj procesnú zákonnosť správnych rozhodnutí a jednotlivých prípadov vyšetrovacej väzby a orgán, ktorý prijal rozhodnutie, môže uskutočniť nové konanie a prijať upravené rozhodnutie – ale správny súd má tiež právomoc rozhodnúť vo veci Marrosu a i. a Vasallo (kat. 42 ods. 1 a 3A zákona o správnom súde).

Dôležitým právnym nástrojom, ktorý sa týka celého radu príslušných činností, je zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (Umweltverträglichkeitsprüfungsgesetz – zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie UVP-G, roku 2000). V

tomto zákone sa stanovujú vlastné procedurálne pravidlá týkajúce sa vplyvu súkromných aj verejných projektov, v prípade ktorých je povinnosť uskutočniť posudzovanie vplyvu na životné prostredie.

Voči konečnému rozhodnutiu v súvislosti s posudzovaním vplyvu na životné prostredie sa môžu odvolať všetci účastníci konania týkajúceho sa posudzovania vplyvu na životné prostredie. Okrem žiadateľa o povolenie projektu môžu byť účastníkmi konania týkajúceho sa posudzovania vplyvu na životné prostredie tieto osoby (článok 19 zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie):

- Susedia,
- Ombudsman pre oblasť životného prostredia,
- Spolupracujúce orgány,
- Skupiny občanov,
- Environmentálne organizácie
- Orgán vodohospodárskeho plánovania,
- Strany uvedené v príslušných správnych predpisoch.

Záverečné povolenia možno preskúmať nezávislý senát pre životné prostredie (Unabhängiger Umweltsenat) v druhej inštancii (kat. 40 zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie), ktorý je príslušný na preskúmanie rozhodnutia súdu prvého stupňa v každom smere, a napokon ústavného alebo správneho súdu. Povolenia, ktoré v nadväznosti na posudzovanie vplyvu na životné prostredie vydalo spolkové ministerstvo dopravy, inovácií a technológií, môže preskúmať len ústavný súd alebo správny súd. Odvolanie proti rozhodnutiam v nadväznosti na posudzovanie vplyvu na životné prostredie musia byť podané v lehote štyroch týždňov. Nezávislý senát pre životné prostredie môže rozhodnúť o zmene alebo zrušení napadnutého rozhodnutia. Podanie odvolania má odkladný účinok (kat. 64 rakúskeho správneho poriadku). Dokazovanie uskutočňuje samotný senát (priame dokazovanie), a preto môže prebehnúť ústne pojednávanie, ak nezávislý senát pre životné prostredie alebo niektorý z účastníkov konania požiada. Ústne pojednávania sa v zásade uskutočňujú za účasti verejnosti.

Na základe ostatnej zmeny zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, ktorá bola prijatá v roku 2012, bol zavedený ďalší právny prostriedok nápravy pre organizácie na ochranu životného prostredia, ktoré teraz môžu podávať návrh na preskúmanie rozhodnutia o začatí alebo nezačatí posudzovania vplyvov v súvislosti s určitými projektom.

Pokiaľ ide o preskúmanie rozhodnutí o začatí posudzovania vplyvu v súvislosti so spolkovými cestami a vysokorýchlostnými železničnými traťami, ktoré vydalo spolkové ministerstvo dopravy, inovácií a technológií, tam nezávislý senát pre životné prostredie funkciu odvolacieho orgánu neplní. Sťažnosť proti takýmto rozhodnutiam môže na správnom súde podať žiadateľ o schválenie projektu, spolupracujúci orgán, ombudsman pre oblasť životného prostredia, a obec, kde sa má projekt realizovať.

Sťažnosť správneho súdu musí podať písomne právny zástupca v lehote šiestich týždňov od vydania konečného rozhodnutia. Podanie sťažnosti nemá odkladný účinok, avšak správny súd môže o odklade rozhodnúť, pokiaľ to nie je v rozpore s verejným záujmom a pokiaľ je to potrebné s cieľom predísť neprimeranému znevýhodneniu sťažovateľa. Správny súd môže napadnuté rozhodnutie zrušiť alebo sám rozhodnúť vo veci samej (kat. 42 ods. 1 a 3A zákona o správnom súde).

Všeobecne platí, že súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania vo veciach životného prostredia poskytuje v Rakúsku, ako aj v rámci konaní týkajúcich sa posudzovania. Počas konania o udelení schválenia alebo odvolacieho konania je začatie projektu pozastavené.

Výnimkou sú konania týkajúce sa posudzovania vplyvov na životné prostredie spolkovými cestami a vysokorýchlostnými železničnými traťami, spolkový minister dopravy, inovácií a technológií je v prvom stupni príslušné odvolacím orgánom je správny súd, pričom konanie na správnom súde nemá odkladný účinok. To znamená, že projekt možno realizovať aj napriek tomu, že je predmetom konania na správnom súde. Uvedené však neplatí v prípade, že správny súd v rámci odvolacieho konania výslovne rozhodne o odkladnom účinku.

Pokiaľ ide o priemyselnú činnosť v kontexte integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania životného prostredia, existuje tu dvojstupňové odvolacie konanie:

- Proti schvaľovaciemu rozhodnutiu v súvislosti s posudzovaním vplyvu na životné prostredie, pokiaľ ide o zariadenia, na ktoré sa vzťahuje uvedený integrovaný systém, možno v druhom stupni podať odvolanie nezávislému senátu pre životné prostredie;

- Konečné povolenia vydaného v rámci IPKZ – nebola predmetom posudzovania vplyvu na životné prostredie, tie preskúmava nezávislý správny tribunál, na ktoré má byť z organizačného hľadiska podobné ako postavenie nezávislého senátu pre životné prostredie;
- Okrem toho je možné podať mimoriadne opravné prostriedky, a to správnom alebo ústavnom súde.

Schválenia týkajúce sa zariadení, na ktoré sa vzťahuje uvedený integrovaný systém, musia byť k dispozícii na nahliadnutie verejnosti, ktorá musí mať možnosť vyjadriť svoje stanovisko ešte pred tým, ako príslušný správny orgán udelí príslušné schválenie.

Niektoré uznávané vnútroštátne alebo medzinárodné organizácie na ochranu životného prostredia majú aktívnu legitímáciu v priebehu konania o udelenie (kat. 356b – živnostenského zákona Gewerbeordnung)

Nezávislý správny tribunál a nezávislý senát pre životné prostredie majú právo preskúmať procesnú a materiálnu zákonnosť rozhodnutí o udelenie schválenia týkajúceho sa zariadení, na ktoré sa vzťahuje uvedený integrovaný systém, ako aj overiť si vecné a technické závery a výpočty a príslušnú dokumentáciu.

Aktívna legitímácia v súvislosti s rozhodnutiami o udelenie schválenia týkajúceho sa zariadení, na ktoré sa vzťahuje uvedený integrovaný systém

- Na zachovanie práv strán v takýchto konaniach a následných konaniach o odvolaní, musia strany svoje námietky proti projektu vzniesť najneskôr ma ústnom pojednávaní – inak brániť svoje práva. Predmetom ich námietok musí byť porušenie ich subjektívnych práv.
- Právo uvedených organizácií na ochranu životného prostredia zaniknú v prípade, že svoje námietky nepredložia v lehote šiestich týždňov od uverejnenia žiadosti o udelenie schválenia týkajúceho sa zariadení, na ktoré sa vzťahuje uvedený integrovaný systém.

V zásade platí, že začatie odvolacieho konania má za následok pozastavenie projektu, ktorý bol schválený na prvom stupni (odkladný účinok odvolania).

V rámci konania o tomto schválení je správny orgán za určitých podmienok (ak predbežné konanie bude trvať dlho a povolenie je predvídateľné) oprávnení ju uzákoniť prevádzkovej licencie až do nadobudnutia účinnosti konečného schválenia (kat. 354 živnostenského zákona). Pokiaľ ide o odvolacie konanie, tam platnosť takéhoto predbežného schválenia končí prijatím rozhodnutia o odvolaní.

V prípade, že správny súd zruší povolenie IPPC, IPPC zariadenie môže fungovať ešte počas jedného roka od vydania rozhodnutia o zrušení (kat. 359c živnostenského zákona). Uvedené však neplatí v prípade, že správny súd v rámci odvolacieho konania rozhodne o odkladnom účinku.

V. Prístup k spravodlivosti proti konaniu alebo opomenutiu

V Rakúsku nateraz neexistuje všeobecný režim občianskoprávnej zodpovednosti v súvislosti so životným prostredím. Bez ohľadu na uvedené je treba uviesť:

- a) neighbourly imisná kontrola a zodpovednosť (kat. 364 a 364a Občianskeho zákonníka), vo veci ktorých môže konať civilné sudy,
- b) občianskoprávne delikty (§ 1293 a nasl. Občianskeho zákonníka), vo veci ktorých môže konať civilné súdnictvo,
- c) osobitné predpisy v oblasti životného prostredia (napr. zákon o vode, zákon o lesoch), v občianskych súdoch sa tu spomínajú.

Ad a)

V súlade s predpismi o občianskoprávnej zodpovednosti – si vznik povinnosti náhrady škody zo strany znečisťovateľa vyžaduje jeho zavinenie. Konanie alebo opomenutie musí byť protiprávne a medzi nám a spôsobenou škodou musí existovať príčinná súvislosť. V rámci takýchto konaní sa možno domáhať uvedenia do pôvodného stavu, a v prípade, že to nie je možné, náhrady vzniknutej škody.

Ad b)

V prípade zodpovednosti v súvislosti s imisiami sa nevyžaduje zavinenie. Sused má právo na trvalý súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa stanovuje výnimku a o náhradu škody – kat. 364a rakúskeho občianskeho zákonníka, v zmysle ktorej takýto súdny príkaz nemožno vydať, ak rušivý vplyv vzniká v dôsledku zariadenia, ktoré bolo správnym orgánom schválené. V takom prípade sused musí rušivé následky znášať, pričom má nárok na náhradu škody.

Ad c)

Ustanovenia o zodpovednosti v rámci právnych predpisov v oblasti životného prostredia sú špeciálnymi ustanoveniami a preto sa uplatňujú v rámci možnosti vo vzťahu k všeobecnému režimu občianskoprávnej zodpovednosti. Z tohto dôvodu tu platí absolútna občianskoprávna zodpovednosť, t. j. bez ohľadu na zavinenie, pričom dôkazné bremeno v rámci konania nesie žalobca.

V súlade s rakúskymi pravidlami o občianskoprávnej zodpovednosti orgánov verejnej moci sa nároky voči štátnym orgánom z titulu ich nezákonného a zavineného konania uplatňujú na príslušných krajiných súdoch (zákon o občianskoprávnej zodpovednosti orgánov – AGH). Pokiaľ ide o otázky týkajúce sa životného prostredia, možno tu uviesť zavinené poskytnutie nepravdivých informácií o životnom prostredí.

Poškodená strana môže požadovať náhradu spôsobenej škody (kat. 1 AHG).

Rovnako si na krajiných súdoch možno uplatňovať nároky aj v prípade, že štát nevykoná zodpovedajúcim spôsobom právne predpisy EÚ. V prípade, že je za škodu (napr. v dôsledku neskorého vykonania právnych predpisov EÚ) zodpovedný rakúsky zákonodarca, nárok sa uplatňuje na ústavnom súde.

Verejnoprávny režim zodpovednosti v súvislosti so životným prostredím je upravený v spolkovom zákone o zodpovednosti v súvislosti so životným prostredím (B-UHG) a v deviatich krajiných zákonoch o zodpovednosti v súvislosti so životným prostredím (L-UHG).

Podľa rakúskeho zákona o zodpovednosti v súvislosti so životným prostredím je na rozhodovanie o otázkach zodpovednosti v súvislosti so životným prostredím príslušný miestne príslušný správny orgán (Bezirksverwaltungsbehörde).

Nároky týkajúce sa životného prostredia (kat. 11 zákona o zodpovednosti – - bundes-umwelthaftungsgesetz B-UHG) – Fyzické alebo právnické osoby, do práv ktorých bolo zasiahnuté vzniknuté škody na životnom prostredí alebo environmentálne organizácie a ombudsman pre oblasť životného prostredia. Tieto osoby môžu príslušnému správnomu orgánu podať priamu žiadosť o nápravné opatrenie. Žiadateľ môže svoje tvrdenia preukázať poskytnutím príslušných informácií alebo dôkazov (Sec.11/3 o environmentálnej zodpovednosti).

Tým sa životného prostredia alebo mu predložia vyhlásenie do dvoch týždňov po oznámení životným prostredím uplatnia na správnom orgáne nárok osoby uvedené v dokumente SEK. 11 (1) Spolkového zákona o zodpovednosti, – popri prevádzkovateľovi aktívnu legitimáciu v rámci správneho konania o nápravnom opatrení

Rozhodnutia správny orgán pri uplatnení zákona o zodpovednosti možno napadnúť na príslušnom miestnom nezávislý správny súd účastníkom konania – napr. rozhodnutí, ktoré správny orgán odmietol právo podať podnet týkajúci sa životného prostredia.

Nezávislý správny tribunál má právo preskúmať procesnú a materiálnu zákonnosť rozhodnutí týkajúcich sa zodpovednosti v súvislosti so životným prostredím. Ak takýto orgán rozhodne o náprave, môže zhromažďovať dôkazy a je oprávnený overovať materiálne a technické závery atď.

V prípade, že zo strany nezávislého správneho tribunálu došlo k porušeniu subjektívnych práv žalobcu, môže sa obrátiť na správny alebo ústavný súd. Pokiaľ ide o konanie o náhradu nákladov, oficiálnu sťažnosť môže na správnom súde podať spolkové ministerstvo poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a vodohospodárstva.

Na správny súd sa vo veciach zodpovednosti v súvislosti so životným prostredím nemôže obracať ombudsman pre oblasť životného prostredia ani organizácie na ochranu na ochranu životného prostredia.

Súdne presadzovanie zodpovednosti v súvislosti so životným prostredím:

- Osoba musela byť účastníkom konania (jej subjektívne práva museli byť dotknuté), ktoré prebiehalo na miestnom správnom orgáne,
- Na orgáne prvého stupňa bolo podané písomné odvolanie určené správnomu preskúmaciemu tribunálu,
- Odvolanie musí byť podané v lehote dvoch týždňov od prijatia prvostupňového rozhodnutia,
- V odvolaní musia byť jasne uvedené dôvody, na základe ktorých sa predkladá. Ďalej musí byť označené rozhodnutie, voči ktorému sa odvolanie podáva,
- Mimoriadny opravný prostriedok je možné podať na správnom súde,
- Opravný prostriedok je potrebné podať
- V lehote šiestich týždňov od prijatia rozhodnutia na predchádzajúcom stupni.

Opravný prostriedok musí podať autorizovaný právny zástupca.

VI. Iné prostriedky prístupu k spravodlivosti

Iné spôsoby:

- Úlohou všeobecného ombudsmana je kontrolovať správne orgány pri ich činnosti,
- Ombudsman môže konať na vlastný podnet alebo na žiadosť inej osoby, ktorá utrpela ujmu na svojich subjektívnych právach v dôsledku nesprávneho úradného postupu,
- Všeobecný ombudsman môže správnym orgánom predkladať odporúčania,
- Všeobecný ombudsman predkladá výročnú správu o činnosti Parlamentu.
- Všeobecný ombudsman má právo napadnúť správne predpisy podaním sťažnosti na ústavnom súde (článok 139 a článok 148e ústavného zákona).

Ombudsman pre oblasť životného prostredia má aktívnu legitimáciu v konaniach, životného prostredia a najmä jeho ochrany. Aktívne legitimovaný je aj v prípade konaní týkajúcich sa posudzovania vplyvu na životné prostredie a nakladania s odpadom.

- Ombudsmani pre oblasť životného prostredia majú za úlohu vykonávať dohľad nad dodržiavaním objektívneho práva životného prostredia. Majú postavenie formálnych/oficiálnych účastníkov konania (Formalpartei).
- Ako účastníci uvedených konaní majú právo napadnúť príslušné správne rozhodnutia.
- V zásade nemajú právo podať sťažnosť na správnych súdoch, pretože ich postavenie nie je založené na subjektívnom práve. V niektorých prípadoch však majú právo podať sťažnosť zo zákona (napr. v prípade konaní týkajúcich sa posudzovania vplyvu na životné prostredie a nakladania s odpadom).
- V rámci konaní týkajúcich sa zodpovednosti v súvislosti so životným prostredím sa však na správny súd obracať nemôžu.
- Ako osoby s postavením formálnych/oficiálnych účastníkov konania (Formalpartei) nemajú právo podávať sťažnosti na ústavný súd.

Úlohou prokurátora je verejne stíhať v rámci trestného konania. V rámci týchto konaní uskutočňuje vyšetrovanie. Pritom je viazaný pokynmi vyššieho správneho orgánu. Právomoci sú rovnaké aj v prípade trestných konaní týkajúcich sa životného prostredia.

V rakúskom trestnom zákonníku ani v zákone o správnych sankciách (Verwaltungsstrafgesetz) nie sú obsiahnuté žiadne ustanovenia o možnosti súkromnej žaloby v záležitostiach týkajúcich sa životného prostredia. Každý, kto má podozrenie, že bol spáchaný trestný čin, má však právo podať trestné oznámenie príslušným orgánom presadzovania práva.

Správne orgány podliehajú riadeniu a dozoru zo strany vyšších správnych orgánov a sú viazané ich pokynmi. Najvyššiu súdnu kontrolu vykonáva správny súd. V niektorých prípadoch údajného nezákonného správneho rozhodnutia je na podanie sťažnosti (Amtsbeschwerde) na správnom súde príslušné federálne ministerstvo. Ombudsman môže plniť úlohu kontaktnej osoby a je príslušný na vybavovanie vecí súvisiacich s nesprávnymi správными rozhodnutiami alebo nekonaním.

Okrem toho existuje systém uplatňovania nárokov z titulu právnej zodpovednosti (pozri V/2) týkajúce sa nároky voči štátnym orgánom z titulu ich nezákonného a zavineného orgánov.

Prokurátor pre hospodárske veci a korupciu je príslušný v oblasti úradnej korupcie.

VII. Aktívna legitimácia

Aktívna legitimácia	Správne konanie	Súdne konanie
Jednotlivci	Musí preukázať oprávnený záujem Preklúzia práv účastníkov, pokiaľ nekonajú včas	Musí preukázať oprávnený záujem Nemajú žiadne práva, ak ich práva účastníkov zanikli v rámci správneho konania (na prvom stupni) Sťažnosť správne mu alebo ústavnému súdu
MVO	Mimovládne organizácie majú aktívnu legitimáciu, ak spĺňajú	Aktívna legitimácia na základe zastupovania verejných záujmov. Nemajú žiadnu aktívnu legitimáciu, ak ich práva účastníkov zanikli v rámci správneho konania (na prvom stupni).

	určité podmienky stanovené zákonom – akreditácia (napr v konaniach týkajúcich sa posudzovania vplyvu na životné prostredie). Musia preukázať verejný záujem. Preklúzia práv účastníkov, pokiaľ nekonajú včas	Nemajú právo podať sťažnosť na správnom alebo ústavnom súde (s výnimkou konaní týkajúcich sa posudzovania vplyvu na životné prostredie),
Iné právnické osoby	Obec, kde sa má projekt realizovať, a ďalšie dotknuté obce. Požadovanie dodržiavania právnych ustanovení a verejného záujmu (ako subjektívne právo).	Obce, kde sa majú projekty realizovať, a ďalšie dotknuté obce, majú právo podať sťažnosť správnomu súdu.
Ad hoc skupiny	Občianske iniciatívy musia spĺňať určité štandardy. (počet členov, miesto pobytu atď.). Musí preukázať oprávnený záujem Preklúzia práv účastníkov, pokiaľ nekonajú včas	V prípade preukázania subjektívneho práva majú aktívnu legitimáciu v konaniach pred správnym alebo ústavným súdom.
Zahraničné MVO	Projekty s medzinárodným presahom. Štátu, v ktorom má príslušná MVO sídlo, bol príslušný projekt oznámený. Projekt a jeho potenciálne účinky musia spadať do rozsahu činnosti predmetnej MVO. (SP. (pozri časť venovanú aktívnej legitimácii rakúskych MVO). Potenciálne práva účastníkov v ich domovských krajinách.	CP. Vyššie: Aktívna legitimácia rakúskych MVO).
Iné subjekty [1]#_ftn1		
	Ombudsman pre oblasť životného prostredia Koná v záujme dodržiavania predpisov v oblasti životného prostredia (formálny/oficiálny účastník). Nedochádza k preklúzii práv účastníka.	Tento ombudsman má právo podať sťažnosť správnomu súdu.

(1) Mimovládne organizácie v oblasti životného prostredia majú aktívnu legitimáciu len v prípade konaní týkajúcich sa posudzovania vplyvu na životné prostredie, konaní o schválení prevádzky, na ktorú sa vzťahujú predpisy o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia (IPPC) a konaní o nápravných opatreniach v súvislosti s ochranou životného prostredia (Umweltsanierungsverfahren). V prípade konaní týkajúcich sa posudzovania vplyvu na životné prostredie sa môžu obracať na správny súd. V prípade zisťovacích konaní, či je potrebné posudzovanie vplyvu na životné prostredie, ako aj v prípade, že orgán rozhodol, že projekt nebude posudzovaný na zistenie jeho vplyvu na životné prostredie, môžu zákonne akreditované organizácie v oblasti životného prostredia podať žiadosť o preskúmanie rozhodnutia vo veci posudzovania vplyvu na životné prostredie senátu pre životné prostredie.

(2) Občianske iniciatívy majú aktívnu legitimáciu len v prípade konaní týkajúcich sa posudzovania – ďalšie odvetvové právne predpisy pre ne neustanovujú žiadne práva ako pre účastníkov.

(3) Rakúske právne predpisy neustanovujú možnosť podania žaloby vo verejnom záujme (actio popularis).

(4) Všeobecný ombudsman má aktívnu legitímáciu v konaní, kde sú napadnuté správne predpisy podaním sťažnosti na ústavnom súde (článok 139 a článok 148e ústavného zákona).

(5) Aktívnu legitímáciu má ombudsman pre oblasť životného prostredia v týchto konaniach:

- Konania týkajúce sa ochrany prírody na základe krajinských zákonov (Landesgesetze) a
- v určitých konaniach na základe spolkových zákonov (Bundesgesetz) v prípade konaní týkajúcich sa posudzovania –, konaní na základe predpisov o nakladaní s odpadom, resp. v prípade konaní na obnovu životného prostredia

Tento ombudsman má aktívnu legitímáciu aj v prípade konaní na správnom súde týkajúcich sa posudzovania vplyvu na životné prostredie a konaní na základe predpisov o nakladaní s odpadom.

(6) Súkromní žalobcovia majú možnosť aktívnej legitímácie v rámci trestných konaní alebo konaní o správnych sankciách, ak sa tak ustanovuje v hmotnoprávných predpisoch.

(7) Orgán vodohospodárskeho plánovania má aktívnu legitímáciu v rámci konaní týkajúcich sa posudzovania vplyvu na životné prostredie. Ako „Formalpartei“ chráni vodohospodárske záujmy. Jeho práva účastníka nepodliehajú preklúzii, pričom má právo podať sťažnosť na správnom súde.

Pravidlá upravujúce problematiku posudzovania vplyvu na životné prostredie a integrovanú prevenciu a kontrolu znečisťovania životného prostredia sú v zásade, pokiaľ ide o aktívnu legitímáciu mimovládnych organizácií, určitou výnimkou. Všeobecné pravidlá aktívnej legitímácie sú stanovené v rakúskom správnom poriadku. Práva účastníka sú spojené s tým, či má určitá strana na príslušnom konaní oprávnený záujem. Predmetné oprávnené záujmy, resp. subjektívne práva sú stanovené v odvetvových právnych predpisoch. V záležitostiach životného prostredia predovšetkým „susedia“, majú aktívnu legitímáciu, avšak tento koncept je v rôznych právnych predpisoch vymedzený rôzne.

VIII. Právne zastúpenie

Je advokát právnym zástupcom v právnych záležitostiach. Na tento účel poskytujú právne poradenstvo a zastupujú klientov v súdnych a správnych konaniach. Zastúpenie advokátom je možné v akýchkoľvek konaniach pred súdnymi alebo správnymi orgánmi. V rámci trestného konania vystupuje advokát ako obhajca. V občianskoprávných konaniach pre krajinskými súdmi alebo pred najvyšším súdom je zastúpenie advokátom povinné.

Právne zastúpenie nie je povinné v prípade správnych konaní týkajúcich sa životného prostredia – rakúsky správny poriadok to len uvádza ako možnosť (dobrovoľné právne zastúpenie).

Pokiaľ ide o konanie na správnom a ústavnom súde, tam je právne zastúpenie povinné vo všetkých záležitostiach.

Rakúska advokátska komora poskytne informácie o registrovaných advokátoch, ako aj o oblastiach, na ktoré sa špecializujú. [2]#_ftn2

V rakúsku sa advokáti vo všeobecnosti špecializujú na určité právne oblasti, ako aj kancelária a právnici environmentálne právo pôsobia po celom území tejto krajiny.

IX. Dôkazy

Účastníci správneho konania môžu požiadať, aby súd nariadil obhliadku miesta, pričom môžu predkladať znalecké posudky, resp. požiadať, aby bol ustanovený úradný znalec. Rovnako môžu predkladať súkromné listinné dôkazy, verejné úradné listiny alebo svedecké výpovede.

Základnou zásadou dokazovania je voľné hodnotenie dôkazov (freie Beweiswürdigung). Príslušný orgán alebo súd je povinný posúdiť jednotlivé dôkazy na základe ich preukaznosti, pokiaľ ide o tvrdenú skutočnosť. Orgán alebo súd je pritom povinný zohľadniť všeobecne uznávané empirické zákony (napr. fyziky alebo psychológie). V zásade platí, že všetky uvedené druhy dôkazov sa považujú za rovnocenné, a všetko závisí od ich preukaznosti.

Jedinou výnimkou sú verejné úradné listiny, ktoré poskytujú úplný dôkaz o správnosti svojho obsahu.

Účastníci konania môžu predkladať nové dôkazy na prvom stupni správnych konaní, ako aj na druhostupňových konaniach. Majú právo predkladať informácie o všetkých relevantných aspektoch prípadu, ako aj požadovať vykonanie dôkazov (kat. 43/4 rakúskeho správneho poriadku). Orgán môže odmietnuť vykonanie dôkazu, ako ho považuje za nepodstatný pre prejednávany prípad.

Základné pravidlo dokazovania (v rámci konaní týkajúcich sa životného prostredia, ale aj v rámci správnych konaní vo všeobecnosti) hovorí, že štát má povinnosť zistiť všetky relevantné skutočnosti určitého prípadu (Offizialmaxime). Z toho vyplýva, že orgány sú povinné vykonávať dokazovanie ex off. Týmto pravidlom sa riadia aj nezávislé správne tribunály, ktoré v rámci správnych konaní vystupujú ako kvázisúdne orgány.

Dokazovanie na riadnych občianskoprávných súdoch sa riadi dispozičnou zásadou (Dispositionsgrundsatz). To znamená, že právo začať konanie, ukončiť ho, resp. zmeniť predmet konania patrí účastníkom konania.

Znalecké posudky možno využiť len v prípade, že to je v príslušnom prípade absolútne nevyhnutné:

- Je tomu tak v prípade, že je znalecký posudok predpísaný zákonom, alebo
- V prípade, že je na zodpovedanie otázok relevantných pre vynesenie rozhodnutia potrebná odborná znalosť, ktorou daný orgán nedisponuje.

Ak je na prijatie rozhodnutia potrebný znalecký posudok, musí daný orgán na tento účel osloviť v prvom rade úradných znalcov (ktorí na rozdiel od súkromných znalcov sú vymenovaní dlhodobo).

Znalecký posudok nie je pre orgány záväzný, keďže by to bolo v rozpore so zásadou voľného hodnotenia dôkazov. Orgán môže preveriť správnosť, preukaznosť a úplnosť znaleckého posudku. V prípade, že orgán nie je presvedčený o kvalite znaleckého posudku, môže si vyžiadať druhý znalecký posudok.

Súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého X.

Odvolať na nezávislom správnom tribunáli nemá odkladný účinok, keďže sťažnosť správneho súdu v zásade nemá odkladný účinok, pokiaľ sa výslovne priznal odkladný účinok.

Odkladný účinok je vylúčený, ak okamžitý výkon správneho rozhodnutia

- Je v záujme účastníka konania, alebo
- je vo verejnom záujme z dôvodu existencie bezprostredne hroziaceho nebezpečenstva (kat. 64 ods. 2 rakúskeho správneho poriadku). Verejný záujem však neexistuje len v prípade, že sa zohľadňuje existencia bezprostredne hroziaceho nebezpečenstva.

Príslušný orgán je povinný dosiahnuť v rámci rozhodnutia o vylúčení odkladného účinku súlad medzi rôznymi záujmami (záujem strany, ktorá podala odvolanie, na dosiahnutí právnej ochrany verzus iné záujmy – verejné či súkromné).

Pokiaľ ide o prvostupňové konania, v zásade platí, že plánovaný projekt nie je možné realizovať až po nebolo vydaní záväzného rozhodnutia.

Prostredníctvom zabezpečenia odkladného účinku odvolaní v rámci správneho konania (kat. 64 rakúskeho správneho poriadku) Dočasná práva ochrana sa poskytuje. Okrem toho, ak by hrozilo, že v rámci súdnych konaní (a to platí aj pre konania pred nezávislými správными tribunálmi) dôjde k chybnému uplatneniu práva Spoločenstva, odkladný účinok odvolania nie je povolený. Súd pre verejnú službu sa v prípade potreby prijať predbežné opatrenia, a to aj keď vnútroštátne právo neumožňuje príkazu ukladajúceho povinnosť zdržať sa určitého konania/predbežného opatrenia.

V rakúskom občianskom práve je len niekoľko ustanovení týkajúcich sa životného prostredia. Imisná kontrola sa stanovuje v článkoch 364 a 364a rakúskeho občianskeho zákonníka (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch, ďalej len „ABGB“). Aktívnu legitimitáciu majú susedia, pričom pojem „sused“ sa vymedzuje ako každá osoba žije v oblasti dotknutej príslušnými imisiami alebo zariadením. Susedia majú nárok na trvalý súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého – a náhradu škody. Ak bolo na prevádzku príslušného zariadenia získané správne povolenie, sused je povinný znášať imisie uvedeného zariadenia (avšak má nárok na náhradu škody). Ďalšie obmedzenia môžu byť stanovené len v prípade, že povolené zariadenie vypúšťa imisie, ktoré ohrozujú život alebo zdravie susedov.

Predbežné opatrenie je ďalej možné požadovať aj v prípade konania alebo opomenutia konať, ktoré je predmetom občianskoprávneho konania týkajúceho sa imisii, a to najmä ak bola podaná žaloba pre nečinnosť, ktorú ju potrebné právne zabezpečiť. Okrem toho je žiadateľ oprávnený podať žalobu pre – v rámci občianskoprávneho konania týkajúceho sa imisii požadovať – ktorý sa vyznačuje veľmi krátkym trvaním konaní.

Žaloba pre rušenie držby:

- Musí byť podaná do 30 dní od začatia rušenia držby,
- V rámci konania sa skúma len existencia držby a zásahu (napr. neoprávneného vstupu) do nej,

- Konečné rozhodnutie obsahuje súdny príkaz alebo zákaz, resp. nariadenie zabezpečovacích opatrení,
- Rozhodnutie možno vykonať aj pred nadobudnutím účinnosti.

Sused môže v rámci občianskoprávneho konania týkajúceho sa imisií požadovať vydanie trvalého súdneho príkazu ukladajúceho povinnosť zdržať sa určitého konania, a náhradu škody. Podmienkou vydania súdneho príkazu ukladajúceho povinnosť zdržať sa určitého konania je, že imisie musia presahovať bežnú úroveň na danom mieste, a zároveň musia predstavovať značné narušenie práva suseda držať majetok.

Stanovuje výnimku SEC. 364a rakúskeho občianskeho zákonníka, v zmysle ktorej takýto súdny príkaz nemožno vydať, ak rušivý vplyv vzniká v dôsledku zariadenia, ktoré bolo správnym orgánom schválené. V takom prípade sused musí rušivé následky znášať, pričom má nárok na náhradu škody. Predpokladom možnosti dovolávať sa uplatnenia SEC. 364a občianskeho zákonníka je však, že daný sused musel byť účastníkom správneho konania o udelenie povolenia na prevádzku predmetného zariadenia.

Predbežné opatrenie sa vydáva len na základe žaloby. Na vydanie predbežného opatrenia je príslušný súd, na ktorom prebiehalo hlavné konanie vo veci. Podmienkou na vydanie predbežného opatrenia je, aby bola ohrozená podstata alebo stav veci, ktorá je predmetom konania, ako aj, aby bolo poskytnuté zabezpečenie za prípadné škody vzniknuté protistrane. Cieľom žiadosti o vydanie predbežného opatrenia je zachovanie existujúceho stavu, aby nedošlo k zhoršeniu.

V prípade konaní o vydanie súdneho príkazu ukladajúceho povinnosť zdržať sa určitého konania (trvalý príkaz – Unterlassungsurteil) sa odvolanie podáva na krajskom súde.

V predbežnom konaní vo veci vydania súdneho príkazu – dva opravné prostriedky bez odkladného účinku – existujú:

- Odpor (Widerspruch)
- Odvolanie (Rekurs)

V konaní o rušení držby sa uplatňuje občiansky poriadok. Opravný prostriedok je možné podať do štyroch týždňov na krajský súd. Žiadny ďalší opravný prostriedok (tretí stupeň) nie je možný.

Samotný súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania možno napadnúť na príslušnom krajskom súde dovolaním (Berufung).

XI. O trovách

Pre správne konanie sú zavedené kategórie poplatkov podľa druhu podaní. Tento systém je dosť komplexný. Kategórie poplatkov podľa druhu podaní sú stanovené v rakúskom nariadení o správnych poplatkoch (Bundesverwaltungsabgabenverordnung). V tomto nariadení sú stanovené kategórie poplatkov v prípade konaní týkajúcich sa životného prostredia ako napr:

- Povolenia týkajúce sa vodohospodárstva
- Priemyselné a obchodné záležitosti
- Elektrina
- Otázky týkajúce sa parných kotlov
- Otázky týkajúce sa železníc

Na písomnosti a úradné úkony sa vzťahujú aj ustanovenia zákona o poplatkoch (Gebührengesetz), pričom na úkony správneho orgánu mimo jeho úrad sa vzťahuje nariadenie o poplatkoch za úradné (Kommissionsgebührenverordnung 2007).

- Súdne poplatky v občianskoprávnych konaniach sú stanovené podľa hodnoty sporu, a to v rakúskom zákone o súdnych poplatkoch (Gerichtsgebührengesetz – GGG); ako príklad možno uviesť: —

Hodnota sporu	Súdny poplatok	Súdny poplatok v odvolacích konaniach
700 EUR	58 EUR	37 EUR
7,000 EUR	285 EUR	518 EUR
70,000 EUR	1,322 EUR	1,945 EUR

Bezp. 32 rakúskeho zákona o súdnych poplatkoch (GGG)

- Poplatok za podanie odvolania na nezávislom senáte pre životné prostredie je 14,30 EUR.

- Poplatok za podanie odvolania na nezávislom správnom tribunáli je:

a) 14,30 EUR v prípade administratívnych záležitostí životného prostredia, a

b) 20 % sankcie uloženej v konaní o správnych sankciách.

- Poplatok za podanie odvolania na správnom súde je 240,00 EUR.
- Poplatok za podanie odvolania na ústavnom súde je 240,00 EUR.

Výška poplatkov za znalecké posudky značne kolíše od prípadu k prípadu:

Poplatok za znalecké hodnotenie veľkých projektov v rôznych oblastiach (napr. projekt s rozlohou 10 akrov alebo dopravná infraštruktúra s dĺžkou aspoň 10 km) bez podrobného skúmania na mieste možno odhadnúť takto:

Znečistenie ovzdušia:

15.000 — 40.000, – EUR

Hluk:

20.000 — 50.000, – EUR (v prípade dopravných projektov)

10.000 — 40.000 (v prípade iných veľkých projektov)

Rastliny, zvieratá a biotopy:

25.000 — 50.000, – EUR (v prípade dopravných projektov)

10.000 — 30.000 (v prípade iných veľkých projektov)

Poplatky za služby advokátov v zásade závisia od trvania a zložitosti príslušných konaní. Ďalej uvedené odhady preto odkazujú na konkrétne prípady, a preto ich nemožno zovšeobecňovať:

a) prvého stupňa postupu posudzovania vplyvov na životné prostredie:

Poplatok za služby advokáta, pokiaľ ide o vypracovanie podanie a účasť na pojednávaní, bol 2.500, – EUR

Druhostupňové konanie na nezávislom senáte pre životné prostredie:

Poplatok za podanie odvolania, ďalšie písomné podanie a dve písomné vyhlásenia bol 4.130, – EUR

b) eia prvostupňové konanie, pokiaľ ide o spolkovú diaľnicu

Napadnutie nariadenia – 5.400, – EUR

Konanie na správnom súde:

Za podanie sťažnosti proti druhostupňovému rozhodnutiu – 5.000, – EUR

Trovy predbežných opatrení v občianskoprávných konaniach sa vypočítavajú na základe ustanovení o trovách občianskoprávných – Rakúsky poplatkoch. Poplatky závisia od hodnoty sporu:

Hodnota sporu	Súdny poplatok
700 EUR	28 EUR
7,000 EUR	142,50 EUR
70,000 EUR	661 EUR

Bezp. 32 rakúskeho zákona o súdnych poplatkoch (GGG)

V zmysle rakúskeho exekučného poriadku je v prípade predbežných opatrení potrebné zložiť zábezpeku za škody (kat. 390 – Exekutionsordnung EO)

Rovnaká zábezpeka sa požaduje za určitých okolností aj v prípade konaní o správnych sankciách, a to od podozrivého.

Pokiaľ ide o správne konanie (vrátane konaní týkajúcich sa posudzovania vplyvu na životné prostredie a odvolacích konaní na nezávislom senáte pre životné prostredie), ustanovenia o tom, kto nesie ich náklady, a v akej výške, sú obsiahnuté v rakúskom

správnom poriadku. V zásade platí, že každá zo strán nesie svoje náklady (napr. na znalecké posudky). Peňažné výdavky orgánu (ktoré sú nákladmi vzniknutými v rámci konkrétneho konania, presahujúcimi bežné správne výdavky orgánov – napr. za posudky vypracované súkromnými znalcami) musí niesť žiadateľ o povolenie projektu.

Pravidlom, ktorým sa upravuje otázka, že kto nesie náklady konania na správnom alebo ústavnom súde, je, že náklady nesie strana neúspešná v spore. Strana, ktorá prehrala, znáša náklady víťaznej strane.

Žiadosť o informácie z oblasti životného prostredia sú od kolkovej povinnosti oslobodené, a preto sú oslobodené od poplatkov (kat. 16 zákona o informáciách o životnom prostredí/Umweltinformationsgesetz UIG a článok, 14 tarifpost Eingaben bod 5 (23) 6 o poplatkoch (Gebührengesetz).

XII. Mechanizmy finančnej pomoci

Právna pomoc je upravená v občianskom právnom poriadku.

Konanie na správnom alebo ústavnom súde

Ak má niekto nízky príjem, alebo je v zložitej finančnej situácii, môže požiadať o právnu pomoc. Súčasťou právnej pomoci môže byť aj dočasné oslobodenie od nákladov konania. O právnu pomoc treba požiadať najneskôr v okamihu podania sťažnosti.

Žiadosť o právnu pomoc v rámci správneho konania nie je možná:

Konanie týkajúce sa posudzovania vplyvu na životné prostredie:

S cieľom zabrániť, že ombudsman pre oblasť životného prostredia nebude môcť zúčastniť alebo iniciovať konanie o posudzovaní vplyvov na životné prostredie z dôvodu vysokých nákladov (napr. vysoké peňažné výdavky – kat. 76 rakúskeho správneho poriadku), je výslovne oslobodený od povinnosti nahradiť hotovostné výdavky (kat. 3 zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie).

V Rakúsku podporuje občianske iniciatívy v konaniach týkajúcich sa životného prostredia finančne „BIV – Grün-Alternativer Verein zur Unterstützung von BürgerInnen-Initiativen“ (Združenie pre ekologickú alternatívu na podporu občianskych skupín). <http://www.gruene.at/index.php?id=69849>

ÖKOBURO je jedinou rakúskou environmentálnou mimovládnu organizáciou a verejnoprospešnou organizáciou, ktorá poskytuje právnu pomoc v súvislosti s environmentálnymi otázkami:

- Jeho právnici špecializujúci sa na oblasť životného prostredia môžu poskytovať právne poradenstvo, ale
- nemôžu byť právnymi zástupcami v rámci konaní týkajúcich sa životného prostredia.

Neexistujú žiadne podmienky získania právneho poradenstva – každý prístup majú jednotlivci, ale aj mimovládne organizácie a ombudsman pre oblasť životného prostredia.

Ombudsman pre oblasť životného prostredia poskytuje bezplatné poradenstvo týkajúce sa životného prostredia, ale jeho hlavným poslaním je byť orgánom, ktorý dohliada na dodržiavanie objektívneho environmentálneho práva v rámci konaní týkajúcich sa životného prostredia.

Bezplatná právna pomoc je zaručená výhradne len v občianskoprávných a trestnoprávných konaniach (Verfahrenshilfe), ako aj v konaniach na správnom a ústavnom súde. V otázkach týkajúcich sa životného prostredia tak okrem týchto prípadov právnu pomoc požadovať nie je možné.

Ombudsman pre oblasť životného prostredia sa zaoberá prípadmi v oblasti životného prostredia a zabezpečuje dodržiavanie objektívneho environmentálneho práva v rámci konaní týkajúcich sa životného prostredia.

XIII. Včasnosť

Správne orgány sú povinné rozhodnúť o žiadostiach a odvolaniach bez zbytočného odkladu a rozhodnutie musia predložiť najneskôr šesť mesiacov po podaní žiadosti alebo odvolania (pozri Bezp. 73 rakúskeho správneho poriadku a článok 27 bod 1 zákona o správnom súde). Porušenie povinnosti vydať rozhodnutie môže viesť k uplatneniu nárokov podľa zákona o občianskoprávnej zodpovednosti orgánov verejnej moci (Amtshaftungsgesetz – AHG). Lehoty však môžu byť v rôznych odvetvových predpisoch stanovené rôzne.

- V prípade, že správny orgán nerozhodne v lehote šiestich mesiacov, účastník konania môže požiadať o devolúciu (Devolutionsantrag), a to na orgáne ďalšieho stupňa. Rozhodnutie potom musí prijať tento orgán, a to bez zbytočného odkladu, a to najneskôr do uplynutia šesťmesačnej lehoty.

- V prípade, že sa účastník konania obrátil na najvyšší správny orgán (pri odvolaní, resp. v rámci devolúcie), a tento nerozhodne včas, účastník konania má právo podať sťažnosť pre nečinnosť (Säumnisbeschwerde) na správnom súde. Správny súd potom stanoví lehotu 3 mesiacov, aby orgán, ktorý je v omeškaní, rozhodnutie vydal. Po uplynutí tejto lehoty prechádza právomoc vydať požadované rozhodnutie na správny súd.

Uvedené lehoty vo všeobecnosti platia pre všeobecné správne konanie a subsidiárne (ak substantívne právne predpisy neustanovujú niečo iné ako rakúsky správny poriadok) aj pre záležitosti životného prostredia:

- Pri niektorých postupoch posudzovania vplyvov na životné prostredie však táto všeobecná zásada neplatí, a príslušný orgán môže vydať rozhodnutie v lehote deviatich mesiacov (kat. 7/2 zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie).
- Lehota na uskutočnenie konaní týkajúcich sa posudzovania vplyvu na životné prostredie, pokiaľ ide o spolkové diaľnice a vysokorychlostné železničné trate, je dvanásť mesiacov (kat. 24b/2 zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie).
- Postupy posudzovania vplyvov na životné prostredie, musia byť ukončené do šiestich týždňov (článok 3/7 zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie), pokiaľ ide o spolkové diaľnice a vysokorychlostné železničné trate do ôsmich týždňov (článok 24/5 zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie).
- V týchto konaniach musia účastníci podať odvolanie v lehote štyroch týždňov od prijatia príslušného správneho rozhodnutia.

Obvyklé dĺžky konaní:

- V roku 2011 bola priemerná dĺžka konaní týkajúcich sa posudzovania vplyvu na životné prostredie sedemnášť mesiacov.
- V prípade zjednodušených konaní týkajúcich sa posudzovania vplyvu na životné prostredie bola priemerná dĺžka konaní desať mesiacov.
- Priemerná dĺžka zisťovacích konaní, či je potrebné posudzovanie vplyvu na životné prostredie, bola len o málo viac než štyri mesiace.
- Priemerná dĺžka konaní na nezávislom senáte pre životné prostredie, či je potrebné posudzovanie vplyvu na životné prostredie, bola menej než šesť mesiacov.

V občianskoprávných konaniach, neznamená, že ak súd nevydá rozhodnutie v primeranej lehote, žiadosť môže byť podaná (Fristsetzungsantrag) s oneskoreným court- tento súd má následne štyri týždne na vydanie rozhodnutia, resp. na prijatie iných opatrení, ktorých sa žiadateľ na súde. V prípade, že je súd nečinný aj po uplynutí tejto štvortýždňovej lehoty, žiadosť sa postúpi súdu vyššieho stupňa, ktorý Súdu prvého stupňa stanoví novú lehotu, v rámci ktorej musí predmetnú vec rozhodnúť. Okrem týchto prostriedkov určených na vynútenie vydania rozhodnutí neexistujú žiadne sankcie proti súdom, ktoré sú s vydaním rozhodnutí v omeškaní.

V zásade platí, že orgán musí rozhodnutie vydať bez zbytočného odkladu a najneskôr šesť mesiacov po začatí konania (kat. 73 rakúskeho správneho poriadku). Pokiaľ ide o správne konanie, sú v rámci žiadosti o devolúciu a sťažnosti pre nečinnosť na správnom súde stanovené jediné dve právne záväzné lehoty, ktorými sa musia správne orgány riadiť.

XIV. Ďalšie otázky

Odvolanie je možné podať len vtedy, ak sa prvostupňové konanie skončilo vydaním formálneho rozhodnutia.

ÖKOBÜRO poskytuje informácie o prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia – informačný materiál pre právne postavenie a práva na odvolanie v správnom konaní, vysvetlenia práv účastníka, procesné podmienky a obsah postupov EIA a IPKZ. Táto organizácia okrem toho poskytuje aj informácie o zodpovednosti v súvislosti so životným prostredím, ako aj o konaniach týkajúcich sa životného prostredia, určitých odvetvových právnych predpisoch súvisiacich so životným prostredím, ako aj o tom, ako podať Európsku iniciatívu občanov atď. Na domovskej stránke ÖKOBÜRO sú okrem toho uvedené dôležité odkazy na stránky s informáciami týkajúcimi sa životného prostredia a kontaktné údaje na príslušné inštitúcie:

<http://www.oekobuero.at/>

Informácie o prístupe k spravodlivosti poskytuje aj Spolková agentúra pre ochranu životného prostredia:

<http://www.umweltbundesamt.at/umweltsituation/uvpsup/uvpoesterreich1/verfahrensablauf/beteiligung/>

Spolkové ministerstvo poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a vodohospodárstva poskytuje informácie o možnostiach účasti verejnosti, o problematike životného prostredia, konaniach týkajúcich sa posudzovania vplyvu na životné prostredie a Aarhuskom dohovore na týchto webových stránkach:

<http://www.partizipation.at/>

http://www.lebensministerium.at/umwelt/betriebl_umweltschutz_uvp/kontrolle-info.html

http://www.lebensministerium.at/umwelt/betriebl_umweltschutz_uvp/uvp.html

http://www.lebensministerium.at/umwelt/eu-international/umweltpolitik_internat/aarhus-konvention.html

Rakúsky právny rámec v trestnoprávnej aj občianskoprávnej oblasti pozná alternatívne riešenie sporov, resp. jeho upravené formy, avšak v rámci správnych konaní sa tento inštitút v princípe neuplatňuje.

Jednou oblasťou, kde sa alternatívne riešenie sporov uplatňuje, je oblasť posudzovania vplyvov na životné prostredie (kat. 16/2 UVP-G). Alternatívne riešenie sporov je možné využiť v rámci riadneho postupu posudzovania vplyvov na životné prostredie, avšak nie v rámci zjednodušeného postupu posudzovania vplyvov na životné prostredie.

V Rakúsku sa na urovnávanie sporov používa aj mediácia. Empirické zisťovanie o praktických skúsenostiach s mediáciou v oblasti životného prostredia v Rakúsku ukázalo, že medičné postupy sa v tejto oblasti využívajú a že môžu mať celkom produktívne výsledky. <http://www.oegut.at/de/>

Ak už bolo uvedené, rakúsky zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie výslovne ustanovuje, že postup EIA mediácie, ak o to žiadateľ o schválenie projektu požiada (kat. 16/2 možné pozastaviť).

XV. Postavenie cudzincov

Pravidlo rovnosti je zakotvené v rakúskej ústave. Znamená to, že zákonodarný orgán nesmie diskriminovať jedného občana v porovnaní s inými (článok 7 spolkového ústavného zákona). Diskrimináciu na základe skutočnosti, že určitá osoba je cudzincom, zakazuje aj spolkový ústavný zákon o zákaze rasovej diskriminácie (BVG betreffend das Verbot rassischer Diskriminierung). Akékoľvek rozlišovanie na základe rasy, farby pleti, pôvodu alebo štátnej alebo národnostnej príslušnosti je zakázané. Týmto pravidlom sú viazané aj výkonné a správne orgány.

- Rozdielne rozhodnutia v podobných prípadoch sú prípustné len vtedy, ak sa líši skutkový stav.
- Správne orgány nemôžu rozhodovať svojvoľne.
- V prípade, že svoje rozhodnutie oprú o predpis, ktorý je v rozpore so spolkovým ústavným zákonom o zákaze rasovej diskriminácie, znamená to porušenie zásady rovnosti.

V rámci súdnych konaní je úradným jazykom nemecký jazyk. V prípade, že účastník konania nehovorí nemecky – prekladateľ, budú poskytnuté. Preklad v rámci súdnych konaní poskytuje – štátni tlmočníci sú štátom akreditovaní a vedení v príslušnom zozname. Náklady na tlmočenie si hradí každá zo strán, a napokon ich nesie neúspešná strana (ibaže by mala nárok na právnu pomoc).

XVI. Cezhraničné prípady

V cezhraničných konaniach týkajúcich sa posudzovania vplyvu na životné prostredie musia byť ich účastníkmi, ktorí sú zahraničnými subjektmi, poskytnuté informácie o:

- Navrhovanej činnosti,
- Prípadných cezhraničných vplyvov na životné prostredie,
- povahe prípadných rozhodnutí, ktoré môžu byť prijaté v rámci týchto konaní.

Žiadateľ o schválenie projektu musí zabezpečiť, aby dokumentácia k žiadosti o schválenie projektu v rámci konania týkajúceho sa posudzovania vplyvu na životné prostredie, bola úplná. Príslušný orgán je povinný postúpiť všetky takéto informácie aj zahraničným účastníkom konania.

Uvedená dokumentácia musí obsahovať prinajmenšom:

- Opis projektu,
- Zmysluplné alternatívy,
- Opis aktuálneho stavu životného prostredia na mieste, kde sa má realizovať predmetný projekt,
- Uvedenie opatrení na zníženie vplyvu na životné prostredie.

V zmysle Dohovoru o hodnotení vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice (Dohovor z Espoo) pojem „verejnosť“ znamená jednu alebo viac fyzických alebo právnických osôb a v súlade s vnútroštátnou legislatívou alebo postupmi ich združenia, organizácie alebo skupiny. (SP. Článok 1/x Dohovor Espoo).“

Mimovládne organizácie a susedia dotknutej strany majú v rámci konaní týkajúcich sa posudzovania vplyvu na životné prostredie aktívnu legitímáciu, avšak za určitých podmienok, ktoré sa ale vzťahujú rovnako aj na rakúskych štátnych príslušníkov.

Mimovládne organizácie dotknutej strany majú aktívnu legitímáciu podľa článku 19/11 zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, ak:

- cudzí štát bola o plánovanej činnosti informovaná,
- navrhovaná činnosť môže mať vplyv na tú časť životného prostredia, o ochranu ktorej príslušná mimovládna organizácia usiluje a
- Táto mimovládna organizácia by mohla byť účastníkom daného konania týkajúceho sa posudzovania vplyvu na životné prostredie, ak by prebiehalo v jej členskom štáte.

Ďalej aj zahraniční susedia a susedné obce (vystupujúce ako susedia), čo zaručuje aktívnu legitímáciu podľa článku 19/1/1 zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Tieto subjekty majú rovnaké práva účastníka, ako analogické rakúske mimovládne organizácie, resp. susedia.

Skupiny cudzích štátnych príslušníkov nemajú aktívnu legitímáciu cezhraničných EIA, pretože nespĺňajú požiadavky stanovené pre skupiny rakúskych občanov konkrétne nemajú, keďže sú cudzí štátni príslušníci, volebné právo v Rakúsku.

Pri správnych konaniach sa v Rakúsku právna pomoc neposkytuje.

Nejestvuje žiadna možnosť vybrať si medzi súdnymi orgánmi rôznych krajín.

Toto je strojový preklad obsahu. Vlastník tejto webovej lokality nenesie žiadnu zodpovednosť ani inak neručí za kvalitu strojového prekladu.

Posledná aktualizácia: 14/09/2016